

INFORME 2018-2019

**UNITAT MUNICIPAL CONTRA
EL TRÀFIC D'ÉSSERS HUMANS
(UTEH)**

Ajuntament de Barcelona

Índex

01 Introducció	3
02 Presentació del servei UTEH	5
2.1. Missió, visió i valors	6
2.1.1. Missió	6
2.1.2. Visió	6
2.1.3. Valors	6
2.2. Objectius	6
2.3. Persones destinatàries	7
2.4. Estructura	7
2.4.1. Professionals i disciplines	7
2.4.2. Funcionament	7
2.4.3. Nivells d'intervenció	8
03 Detecció de VTEH a BCN	10
3.1. Detecció general	11
3.2. Detecció especialitzada	13
3.2.1. Indicadors comuns de detecció	14
04 Evolució del fenomen	16
4.1. Identificació de VTEH	17
4.2. Observatori del TEH	19
4.3. Dades de perfil de les persones ateses	20
05 Atenció i recuperació	28
5.1. Unitats familiars ateses	29
5.2. Intervencions	30
5.3. Actuacions professionals	31
5.4. Atencions d'urgència	33
5.5. Servei d'assessorament i representació jurídica - SJUTEH	34
5.5.1. Representació jurídica gratuïta	36
5.6. Servei d'assessorament i tractament psicològic especialitzat	38
5.7. Dispositiu municipal d'acollida a les violències masclistes	39
5.7.1. Recurs especialitzat d'acollida per dones VTEH	41
5.8. Recuperació, apoderament i inserció sociolaboral de dones VTEH-FES	42
06 Estandards de qualitat	43
6.1. Estandards transversals	44
6.2. Altres elements a destacar	46
07 Conclusions	47
7.1. Prevenció	48
7.2. Detecció	48
7.3. Atenció	49
7.4. Identificació	49
7.5. Recuperació	50
08 Reptes de futur	52

01

Introducció

L'Ajuntament de Barcelona aborda el tràfic d'éssers humans (TEH) amb fins d'explotació sexual des del 2006, moment en què es crea l'Agència per l'Abordatge Integral del Treball Sexual (ABITS) i el Servei d'Atenció Socioeducativa (SAS).

A partir del 2015, l'Ajuntament de Barcelona fa una aposta per enfortir la lluita contra el tràfic d'éssers humans a la ciutat. Mitjançant la creació de la **Taula Interinstitucional contra el Tràfic d'Éssers Humans** es vol promoure una coordinació interinstitucional més intensa i efectiva entre els diversos actors socials i policials implicats en la lluita contra el TEH. L'objectiu és analitzar i ampliar la cobertura del tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual, però també la resta de tipologies de tràfic: explotació laboral, servitud, esclavatge, comissió de delictes, matrimonis forçats, tràfic d'òrgans, etcètera.

De la feina feta en el marc d'aquesta taula, s'elabora el Circuit Barcelona contra el Tràfic d'Éssers Humans amb Fins d'Explotació Sexual i en sorgeix la necessitat de configurar una unitat especialitzada que permeti desplegar el circuit, que es vinculi amb altres circuits com ara el de violència masclista i ser l'espai de referència a Barcelona tant per als i les professionals com per a la ciutadania en conjunt.

Amb aquest encàrrec inicial es va crear la Unitat Municipal contra el Tràfic d'Éssers Humans (UTEH) a l'octubre del 2016. Aquest projecte pilot va iniciar el seu recorregut en l'abordatge del tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual (TEH-FES) i es va recollir tot el treball previ dut a terme des de l'Agència ABITS, per tal de diferenciar-ho clarament del treball sexual i, treballant aquesta finalitat de tràfic sota el marc del Circuit Barcelona contra el TEH-FES.

Actualment és una unitat consolidada que té l'objectiu de treballar en la lluita contra el tràfic en totes les seves finalitats. Orgànicament, la UTEH s'ubica dins el Departament d'Atenció i Acollida per Violència Masclista de la Direcció de Feminismes i LGTBI i treballa coordinadament amb diversos serveis i departaments del consistori, especialment amb el Servei d'Atenció Socioeducativa - Agència ABITS (SAS-ABITS), la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB), el Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB), els serveis socials bàsics, serveis sanitaris, el Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA), el Punt d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD), els equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA), el Servei d'Atenció a Immigrants, Emigrants i Refugiats (SAIER), el Servei d'Inserció Social (SIS), etcètera.

La Unitat Municipal contra el Tràfic d'Éssers Humans (UTEH) continua els anys 2018 i 2019 amb l'abordatge del tràfic d'éssers humans des de diferents vessants. La línia d'actuació principal s'orienta a la restitució dels drets fonamentals que han estat vulnerats a les supervivents d'aquest delictes, mitjançant l'oferiment d'atenció integral i especialitzada en els àmbits social, jurídic i psicològic, així com espais de protecció i acolliment.

La UTEH facilita formació i sensibilització sobre el tràfic d'éssers humans (TEH), per tal de promoure la millora de la detecció que en fan els i les professionals d'aquesta tipologia de víctimes. I continua amb el treball de coordinació amb la resta de serveis, administracions i entitats especialitzades en TEH tot incrementant, de manera considerable, els recursos disponibles per a l'assistència a les víctimes a la ciutat.

Els reptes principals d'aquests dos anys s'han centrat en:

- 1. La restitució activa dels drets vulnerats a les víctimes de TEH detectades a Barcelona.**
- 2. La continuïtat de la formació i l'especialització del servei.**
- 3. La presentació i difusió de la Unitat Municipal a la resta de la xarxa d'actors i serveis.**
- 4. La redacció i publicació del Decret d'Alcaldia S1/D/2019-506, de 27 de febrer, d'aprovació del Protocol de mesures de coordinació entre els diferents serveis municipals davant de situacions de tràfic d'éssers humans.**
- 5. L'ampliació del dispositiu municipal d'acollida i protecció, especialment en casos d'urgència i per donar cobertura als homes víctimes de TEH.**

02

Presentació del servei UTEH

2.1. Missió, visió i valors

2.1.1. Missió

Proporcionar atenció integral, des d'una vessant biopsicosocial, jurídica i personalitzada, a les víctimes o potencials víctimes del delictes de TEH a Barcelona, per tal que s'apropriïn del seu projecte vital.

2.1.2. Visió

Actuar com un servei especialitzat i de referència a la ciutat de Barcelona, en coordinació amb la resta de professionals i serveis que aborden la lluita contra el TEH i l'atenció a les víctimes d'aquesta ciutat.

2.1.3. Valors

Són, principalment:

- > **El respecte a la dignitat**, com a valor inherent a les persones. Treballem respectant aquest valor absolut, per dotar les persones de les eines que els permetin assolir ser subjectes de la seva pròpia vida.
- > **El foment de l'autonomia**. Oferim alternatives viables i realistes, en un clima acollidor i respectuós, que permeti als i les supervivents del TEH projectar el seu futur, mitjançant la reconstrucció de la seva autoestima, la seva autoconfiança i el seu propi autorespecte.
- > **L'establiment d'un vincle de confiança**. Establim una vinculació professional, en què la persona pot demanar ajuda sempre que ho requereixi, sense jutjament ni discriminació, on es treballa l'autocapacitació des de la proximitat.

El nostre compromís s'expressa en l'oferiment d'una atenció personalitzada i interdisciplinària, que intenta evitar la doble victimització i amb la deguda proporcionalitat segons la realitat i les necessitats dels i les supervivents del TEH.

2.2. Objectius

- A** Garantir els drets de les víctimes potencials del tràfic d'éssers humans, impulsant una atenció integral i la reparació del dany.
- B** Coordinar-se amb la resta d'actors especialitzats per la lluita contra el TEH.
- C** Impulsar la formació especialitzada i l'assessorament a professionals sobre el TEH tant en l'àmbit general com específic.
- D** Promoure la sensibilització ciutadana contra el TEH.
- E** Actuar com a referent i observatori del TEH a Barcelona.

2.3. Persones destinatàries

Qualsevol persona potencial víctima de TEH, detectada (mitjançant indicis o indicadors) o identificada formalment, com a víctima de TEH o només d'explotació, que en algun moment i per qualsevol motiu al llarg del procés d'explotació es trobi a Barcelona o hi hagi viscut, o estigui vinculada a la ciutat.

Quan la víctima sigui menor d'edat, o hi hagi sospites que ho sigui, tant si pot acreditar la seva minoria d'edat com si no, però hi hagi clars indicis de la seva minoria d'edat, s'intervé tenint en compte l'interès superior de l'infant i allò recollit a la legislació vigent i en coordinació amb els organismes competents: Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAIÀ), Fiscalia de Menors i d'Estrangeria i cossos policials.

La Unitat també atén les persones de l'entorn més immediat de les víctimes de TEH, principalment fills o filles a càrrec, reconeguts com a víctimes per les normatives internacionals i estatals.

S'atenen totes les persones que presentin indicis o siguin detectades o identificades com a víctimes de TEH:

- > Tant si la seva situació administrativa està regulada com si no.
- > Mantinguin o no vinculació amb la xarxa d'explotació (i se'n procura la desvinculació).
- > Tant si continua exercint com si no la prostitució, la mendicitat, o altres formes d'explotació.

No es requereix disposar de cap identificació policial o denúncia per activar els recursos específics que posi a la seva disposició la Direcció de Feminismes i LGTBI.

2.4. Estructura

2.4.1. Professionals i disciplines

Durant el 2018 i el 2019 s'han dut a terme diversos ajustaments en l'estructura de la UTEH que han afectat la regularitat de la presència de les figures professionals al servei. A finals del 2019, la UTEH compta amb 3 professionals de plantilla municipal que s'encarreguen de la coordinació i de l'atenció socioeducativa a les víctimes del tràfic d'éssers humans (en endavant, VTEH). I ofereix, a través de l'Entitat SURT, els serveis d'atenció psicològica especialitzada i els d'assessorament i representació jurídica gratuïts.

2.4.2. Funcionament

L'horari de permanències del servei durant aquest període ha estat el següent:

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES
De 9.00 a 14.00 h	De 9.00 a 15.00 h	De 9.00 a 15.00 h	De 9.00 a 15.00 h	De 9.00 a 14.00 h
	De 16.00 a 18.00 h	De 16.00 a 18.00 h	De 16.00 a 18.00 h	

La UTEH ha mantingut l'atenció telefònica a supervivents i professionals, amb el número 677 445 190, durant l'horari de permanències del servei.

Fora d'aquest horari s'ha continuat desenvolupant el protocol de coordinació i actuació amb el **Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB)**, que, fora de l'horari d'atenció de la UTEH, assumeix l'atenció d'urgències de potencials víctimes que poden necessitar un recurs d'allotjament immediat, fins a l'obertura de la UTEH el següent dia laborable

2.4.3. Nivells d'intervenció

La UTEH és un servei de segon nivell que actua per derivació d'altres professionals o serveis que fan una detecció general o especialitzada del fenomen del TEH. La UTEH centra la seva metodologia de treball en diferents fases d'intervenció:

A Intervenció indirecta

La que duu a terme la UTEH i que se centra en el suport i l'orientació a la resta de professionals de la xarxa. És una via per incrementar la detecció de potencials VTEH i per millorar l'activació del circuit municipal de protecció especialitzat en VTEH. Es compon dels procediments següents:

- > **Assessorament.** La UTEH treballa oferint servei d'assessorament als diversos professionals que poden realitzar la detecció de potencials VTEH. S'analitzen els casos detectats i s'aplica el marc teòric del TEH per incrementar l'eficàcia de les intervencions i afavorir l'accés dels professionals a informació actualitzada sobre el fenomen.
- > **Complementació.** Quan el cas ho requereix, la UTEH fa entrevistes o actuacions complementàries a les que duu a terme l'entitat o servei referent de l'atenció de la persona, per tal d'explorar la possible situació de TEH, aclarir els indicadors compatibles amb una situació de TEH i facilitar a la persona potencial VTEH l'accés a drets. Aquestes actuacions ajuden a establir vincle i a facilitar derivacions acompanyades a la UTEH.
- > **Coordinacions.** El treball en xarxa és un dels pilars fonamentals del treball de la UTEH. Es treballa en coordinació amb els diversos serveis municipals i amb la resta d'entitats i serveis de la xarxa, per evitar la victimització secundària i facilitar l'accés de les VTEH, segons la seva situació, als serveis més adients.

B Intervenció directa

L'atenció integral que ofereix la UTEH és la que es fa de manera individual i presencial amb les potencials VTEH, quan hi ha indicis suficients de l'existència d'una possible situació de TEH.

B.1 Procediments d'atenció a la UTEH:

1. Acollida al servei: es fa una valoració sociojurídica per establir una primera aproximació als indicis compatibles amb una situació de TEH, avaluar la situació de risc i activar els recursos urgents necessaris per a la protecció efectiva de les VTEH (salut integral, allotjament, cobertura necessitats bàsiques...).

2. Exploració: un cop garantida la protecció de la víctima, s'obre un període d'exploració per ampliar el coneixement de la situació de la VTEH, facilitar a la VTEH informació sobre l'accés a drets i establir una vinculació efectiva al servei. En aquesta fase s'aborda la desvinculació, si escau, de la xarxa d'explotació i s'amplia el coneixement de la realitat psicosocial i jurídica de la VTEH.

3. Tractament: un cop acabada l'exploració del cas, se'n formula un diagnòstic interdisciplinari com a punt de partida per establir un pla de treball conjunt amb la VTEH, amb la finalitat d'iniciar un procés de recuperació.

L'atenció integral que ofereix la UTEH inclou:

- A Atenció social
- B Assessorament jurídic
- C Atenció i tractament psicològic
- D Acompanyament i representació jurídica gratuïta
- E Cobertura de necessitats bàsiques
- F Acollida residencial especialitzada
- G Atenció a la salut integral
- H Reinserció sociolaboral
- I Coordinació i derivació a la resta de serveis i recursos públics i privats

La UTEH s'activa de manera urgent, davant de:

- A** La detecció sobtada d'una persona víctima de TEH per part d'algun dels actors que intervenen directament en els contextos de TEH i que manifestament requereix que s'articulin mecanismes d'atenció, protecció o acollida d'emergència.
- B** La intervenció dels diferents cossos policials (CP) competents en la detecció o identificació de víctimes de TEH a Barcelona en el decurs d'investigacions relacionades directa o indirectament amb el TEH. La UTEH participa i col·labora en el decurs dels operatius policials que se'n deriven, tot oferint informació i atenció a les VTEH detectades o identificades, o realitzant assistències en seu policial.

03

Detecció de VTEH a BCN

S'entén per *detecció* els mecanismes pels quals es reconeix una persona, major o menor d'edat, com a **possible víctima** de tràfic d'essers humans amb finalitat d'explotació mitjançant indicadors de sospita, independentment que vulgui ser identificada formalment o interposar una denúncia.

3.1. Detecció general

Qualsevol professional o ciutadà pot detectar una situació de TEH. Els anys 2018 i 2019 s'han incrementat els serveis i entitats que han realitzat sol·licitud a la UTEH per l'assessorament o l'atenció de casos. Aquests serveis treballen en entorns que no estan necessàriament relacionats amb el TEH:

SERVEI/ENTITAT QUE DERIVA EL CAS A LA UTEH	2017	2018	2019
ABS	0	0	1
Casal dels Infants del Raval	4	0	0
CEPAIM	0	2	1
Creu Roja Humanitària	0	3	5
CSS	0	1	2
EAIA	1	0	1
Fundació SURT	0	1	0
PIAD	0	1	1
SAIER	1	2	5
SARA	2	2	2
SATMI	0	1	0
Servei de mediació a l'espai públic de Nou Barris	1	0	0
Sol·licitada / No realitzada	1	1	0
Usuari/ària	0	2	1

És fonamental invertir sinergies a fi que serveis i entitats no especialitzades tinguin un coneixement genèric sobre el tràfic d'éssers humans i sobre la realitat de les víctimes. La UTEH orienta en la deconstrucció de mites i estereotips sobre les condicions en què es troben les VTEH. Qualsevol persona pot ser VTEH i pot accedir a serveis generalistes, realitzant demandes no relacionades directament amb la situació de TEH. Per tant, qualsevol servei ha de disposar d'informació actualitzada sobre el TEH per tal de poder detectar potencials VTEH que acudeixin al seu servei, i saber quin és el circuit municipal d'atenció i protecció a VTEH per poder-lo activar tan aviat com sigui possible.

Durant el 2018 i el 2019 s'ha treballat efectivament per afavorir la coordinació entre els serveis municipals, amb la publicació del Decret d'Alcaldia S1/D/2019-506, de 27 de febrer, d'aprovació del **Protocol de mesures de coordinació entre els diferents serveis municipals davant de situacions de tràfic d'éssers humans**.

Destaca la tasca realitzada amb els serveis de la Direcció de Feminismes i LGTBI, que han continuat amb la detecció de casos i amb els quals s'ha establert una via d'interconsulta i assessorament personalitzat (SARA, PIAD).

També destaca la importància del treball conjunt amb els serveis i entitats que atenen persones migrades i que es troben en el context de la protecció internacional (Creu Roja Humanitària, SAIER...), ja que el TEH està relacionat habitualment amb el fet migratori, en el decurs del qual la persona es pot trobar sota la coacció de xarxes de tràfic de persones. Per últim, destaquem molt positivament el treball dels serveis socials bàsics i especialitzats de la ciutat en la detecció del TEH.

Amb molts dels actors reflectits al llistat, la UTEH ha dut a terme formacions personalitzades i adaptades a cada servei sobre TEH i elements per la detecció, la qual cosa s'ha traduït de manera directa en una millora de les deteccions efectives.

Per últim, indicar que s'han rebut també peticions de les mateixes víctimes, que, malgrat les dificultats de poder sortir de les pressions de la xarxa d'explotació, han trobat vies per demanar assessorament i suport directament al servei i hi han accedit.

3.2. Detecció especialitzada

Diversos serveis, institucions i entitats tenen una llarga tradició d'abordatge del TEH, i en fan una detecció especialitzada. Durant el 2018 i 2019 les sol·licituds d'intervenció a la UTEH han arribat dels serveis i les entitats següents:

SERVEI O ENTITAT DERIVANT	2017	2018	2019
APIP-ACAM	1	5	2
APRAM	1	0	1
Betania Burgos	1	0	0
Cos Nacional de Policia	28	7	4
Creu Roja (Projecte entrada locals)	3	8	5
CUESB	0	8	10
Guàrdia Urbana	10	2	41
ICD	0	1	1
Mossos d'Esquadra	3	1	2
Progetto NAVE - (Network Antitratta per il Veneto)	0	0	1
SAS	48	17	16
SICAR	4	10	8

El SAS (Servei d'Atenció Socioeducativa) continua sent un dels principals detectors i derivadors de casos a la UTEH. El volum de casos atesos al SAS de dones que presenten indicis compatibles amb una situació de TEH amb fins d'exploració sexual és molt elevat. La UTEH no ha pogut assumir el flux de derivacions que serien necessàries per afavorir una detecció i atenció precoces, per la manca d'estabilitat de la UTEH, el nombre reduït de personal del nostre servei i perquè s'han prioritzat les derivacions dels serveis no especialitzats i que, per tant, no tenen tanta experiència en la detecció de VTEH. Això requereix al SAS un nivell d'especialització molt elevat i el sosteniment de processos de potencials VTEH que presenten situacions de gran vulnerabilitat. Tot i això, durant el 2018 i el 2019 s'han establert espais d'assessoraments fixos, en els quals es pot compartir el coneixement sobre els casos de potencials VTEH. També s'ha establert una eina de valoració del risc de VTEH-FES que ha facilitat la derivació immediata dels casos que requerien una protecció immediata.

De les dades recollides, es detecta una significativa davallada de les derivacions per part de cossos policials (CP), especialment del Cos Nacional de Policia. Una de les causes es pot situar en el canvi dels referents de TEH de l'organització policial, que ha dificultat mantenir els mecanismes de coordinació i de treball ja establerts amb anterioritat. La falta d'efectius

i les dificultats per investigar aquesta tipologia de delictes que tenen els cossos policials també pot ocasionar una fluctuació en la detecció i identificació de VTEH. Així mateix, és important assenyalar les dificultats per trobar criteris unificats d'identificació de VTEH, així com evitar la focalització exclusivament en la persecució del delicte, la qual cosa implica ocasionalment la revictimització de les VTEH detectades per la UTEH o d'altres serveis especialitzats. El 2019 ha tingut lloc una reunió dirigida per la Fiscalia d'Estrangeria de Barcelona, amb l'objectiu de reafirmar la necessitat de restablir la confiança i les vies de col·laboració entre cossos policials i serveis i entitats especialitzades de protecció de VTEH ja construïdes a Barcelona i que són exemple de bones pràctiques, que s'han replicat, de fet, a d'altres territoris de Catalunya, com ara Tarragona o les Terres de l'Ebre.

S'observa un increment significatiu de les derivacions de potencials VTEH per part de la Guàrdia Urbana de Barcelona. Això respon a l'aplicació i compliment del Decret d'Alcaldia S1/D/2019-506, de 27 de febrer, d'aprovació del **Protocol de mesures de coordinació entre els diferents serveis municipals davant de situacions de tràfic d'éssers humans**, en el qual s'especifica que: *“En les diverses intervencions policials (actuacions a l'espai públic, en espais privats, quan es reculli una denúncia, etc.), d'ofici o a requeriment, la GUB ha de treballar per detectar possibles situacions de TEH. El GTEP ha d'assumir la gestió de la situació com a equip especialitzat i ha de valorar si es tracta d'una possible situació de TEH o no. El GTEP és la unitat de la GUB que ha d'activar la UTEH”*. La UTEH ha col·laborat amb la GUB en els operatius policials en hi ha hagut una sospita de l'existència de VTEH, especialment de la comunitat xinesa. En el decurs d'aquests operatius, la UTEH ha facilitat informació sobre els drets i serveis que tenen les VTEH d'aquest delicte al nostre país. Malauradament, les persones contactades en aquestes intervencions, malgrat presentar indicis compatibles amb una situació de TEH, no s'han acabat vinculant a la UTEH i no ha estat possible traduir aquestes intervencions en una protecció efectiva de les VTEH.

Destaca especialment la col·laboració amb les entitats especialitzades de llarga tradició en la protecció de les VTEH del nostre territori [Sicar.Cat i Fundació APIP-ACAM], amb les quals s'han realitzat actuacions conjuntes i s'ha traduït en un nombre considerable de derivacions i en l'adequació dels plans de treball duts a terme, sempre des d'una perspectiva victimocèntrica i evitant la duplicació d'actuacions.

És molt rellevant el treball que realitza el CUESB i que s'articula mitjançant el protocol elaborat conjuntament entre ambdós serveis. La UTEH va fer una formació sobre el TEH i sobre els indicis de detecció de VTEH als professionals del servei, el que podem dir s'ha traduït, novament, en un increment de les deteccions de potencials VTEH i en l'accés al nostre servei. Ha estat possible gràcies a un estret treball de col·laboració i ajuda, gràcies a la mirada especialitzada i professional de tots i totes les treballadores del CUESB.

Per últim, cal posar en relleu que es manté la col·laboració amb entitats de fora de la comunitat autònoma de Catalunya i fins i tot de l'àmbit europeu, gràcies a la participació de la UTEH en diversos espais de formació i sensibilització en l'àmbit europeu, que han permès establir canals de contacte i ajuda internacional. El fenomen del TEH és global, tot i que té un impacte local i és imprescindible construir i ampliar les vies de col·laboració amb altres serveis i entitats dels territoris on les VTEH presenten més mobilitat. Això facilita en gran mesura que les VTEH puguin accedir a serveis de protecció de manera més eficaç, per la qual cosa recau en els professionals la responsabilitat de coordinar-se de manera efectiva.

3.2.1. Indicadors comuns de detecció

Els indicadors de detecció són un instrument fonamental per a la detecció objectiva del TEH. Es recullen en diversos protocols i a la bibliografia relacionada amb el TEH, i l'Ajuntament de Barcelona els utilitza des que el Servei d'Atenció Socioeducativa [SAS] de l'Agència per a l'Abordatge Integral del Treball Sexual [ABITS] va adaptar els indicadors de l'Organització Mundial de la Salut¹ a la seva pràctica habitual. A partir del 2013

¹ Organització Mundial de la Salut, “Recomanacions ètiques i de seguretat per entrevistar dones víctimes del tràfic d'éssers humans”.

l'Ajuntament treballa per adaptar aquesta eina perquè es pugui utilitzar per qualsevol professional, sigui quin sigui el seu entorn de treball, que millori el coneixement i la detecció del TEH, concretament amb la finalitat d'exploració sexual.

Seguint amb la tasca iniciada el 2017, durant el 2018 s'han establert diversos grups de treball per discutir i perfilar una definició definitiva d'un llistat d'indicadors i d'elements de mesura per la detecció de VTEH-FES. El 2019 s'ha dut a terme, amb la direcció de l'Institut Avedis Donabedian, la validació tècnica de l'eina definida, que ha donat com a resultat l'adequació del disseny de l'eina per poder iniciar-ne la difusió i la utilització.

04

Evolució del fenomen

4.1. Identificació de VTEH

S'entén per **identificació** el procediment pel qual els cossos policials amb competències en TEH reconeixen les víctimes als efectes que accedeixin als drets reconeguts en la normativa, especialment sobre el període de restabliment i reflexió² i la possible regularització de la seva situació administrativa [en el cas de víctimes extracomunitàries], sense que això impliqui necessàriament una col·laboració amb la investigació policial o judicial ni una denúncia.

El procés d'identificació formal d'una víctima de TEH és competència exclusiva de l'Estat (forces i cossos de seguretat). Tot i així, el procés d'identificació és complex i no totes les víctimes poden o volen passar per un procés d'identificació formal.

IDENTIFICACIONS DE VTEH				
	2017	2018	2019	% 2017-2019*
Amb indicadors de TEH	43	65	100	132,56%
Identificades formalment per cossos policials com a víctimes de TEH	35	10	10	-71,43%

* Calculat sobre l'increment d'unitats familiars ateses entre el 2017 i el 2019.

Durant els anys 2018 i 2019 s'observa una davallada molt important de persones ateses a la UTEH que, finalment, han estat identificades per algun dels cossos policials competents. De 75 casos nous atesos per la UTEH el 2018, només el 13,33% va ser identificats formalment per la policia. I el 2019, de 110 casos nous, només ho van ser el 9,10%.

D'una banda, això pot respondre a l'increment dels casos derivats a la UTEH, la qual cosa demostra una millora general en la detecció de potencials VTEH per part de serveis no policials, de persones que segurament no es troben en disposició, encara, de decidir si volen iniciar un procés d'identificació formal.

Però cal esmentar que el nivell de prova exigida per la policia per a la identificació d'una persona com víctima de tràfic és un element que obstaculitza l'accés al sistema de protecció. Tal com assenyalen el defensor del poble i GRETA en els seus informes respectius, el nivell exigida per les autoritats espanyoles és massa alt, ja que requereix una "prova objectiva". La normativa prescriu que són suficients "indicis raonables" per suposar que la persona ha estat objecte de tràfic perquè se li atorgui el període de restabliment i reflexió.³

Un enfocament de drets humans requereix que es proporcioni immediatament, quan es detectin indicis de tràfic, un període de restabliment i reflexió, perquè la víctima pugui recuperar-se i prendre unes decisions informades, fins i tot sobre la seva voluntat de cooperar o no amb la justícia. Per tant, la concessió d'aquest període no ha de dependre de la seva cooperació amb les autoritats encarregades de la recerca.

Aquesta davallada objectiva és una dada molt preocupant, quan la identificació és, especialment per a les víctimes extracomunitàries, l'única via per accedir als drets que marca la llei. Hi ha una disparitat de criteris en l'aplicació de l'articulat 59 bis de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la

2 Art. 59 bis de la *Ley orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social* (LOEX).

3 Informe del defensor del poble. Pàg. 161-164. Informe GRETA 2013.

seva integració social (LOEX). Això provoca, en alguns casos, que la víctima hagi de ser entrevistada diverses vegades davant els cossos policials i acabi condicionada, finalment, a interposar una denúncia com a sinònim d'identificació, la qual cosa implica una clara revictimització.

Així mateix, el procés d'identificació és difícil, especialment quan:

- > Hi ha manifestacions per part de la víctima en què reconeix ser-ho (autoidentificació), però es donen les situacions següents:
 - > no vol ser etiquetada com a “víctima”,
 - > no entén què significa passar per una identificació formal,
 - > desconeix els seus drets i, si ho fa,
 - > té por de les represàlies a ella mateixa o a la seva família (aquí o d'origen),
 - > té la determinació de no voler passar per aquest procés d'identificació i vol buscar altres vies per aconseguir una regularització al país d'acollida,
 - > no vol córrer el risc de desvincular-se de la xarxa d'explotació pels riscos que això podria suposar-li,
 - > presenta desconfiança cap als cossos de seguretat i el sistema de protecció,
 - > està en una situació de vulnerabilitat personal i emocional que no li permet enfrontar-se a un procediment d'identificació que pot esdevenir revictimitzador,
 - > les forces i cossos policials no tenen la possibilitat de corroborar els fets que objectivarien la situació de TEH,
 - > hi ha una manca de formació dels professionals encarregats de la identificació de les víctimes sobre el fenomen del TEH i especialment sobre el perfil de les VTEH,
 - > no vol interposar una denúncia.
 - > Altres.
- > Hi ha una determinació objectiva per part de l'equip de professionals que ofereix atenció integral d'un seguit d'indicadors que estipulen l'existència d'una situació de víctima, però la mateixa víctima no està en disposició de fer un procés d'autoreconeixement immediat.

Un exemple extrem de com aquests elements poden afectar i condicionar el desenvolupament del procés d'una VTEH és la **defunció** d'una de les usuàries de la UTEH el 2019. La dona presentava multitud d'indicadors com a VTEH que havien estat observats tant pels equips tècnics com pels cossos policials. Malgrat sol·licitar la seva identificació formal davant d'aquests indicis raonables, el fet de no comptar amb la seva manifestació expressa com a víctima va impossibilitar el seu accés a drets. Tampoc va ser possible intervenir en l'àmbit socioeducatiu de manera suficientment efectiva com per evitar el seu greu deteriorament.

Per tant, el sistema de protecció i identificació, tal com està dissenyat actualment, valorem que **no ha pogut respondre davant de casos excepcionals i greus**, en què la coacció i la violència a què són subjectes les víctimes no els permet demanar ajuda de manera explícita.

4.2. Observatori del TEH

La UTEH continua amb l'observació del fenomen, a través dels casos atesos al servei. Continuen sent les VTEH d'origen nigerià les que tenen més presència als serveis municipals. Això indica l'existència de màfies nigerianes al nostre territori, que exploten sexualment les seves víctimes com a finalitat principal. Durant el 2018 han estat 65 dones nigerianes les ateses per la UTEH, i el 2019 van ser 69 dones. Signifiquen el 42,5% i el 32,85% del total de casos oberts a la UTEH, respectivament.

Com a elements destacats del fenomen del TEH, s'ha observat com les xarxes d'explotació de persones han començat a diversificar les finalitats d'explotació, especialment amb les dones, afegint a l'explotació sexual altres finalitats com:

- > La mendicitat.
- > La comissió de delictes.
- > La indicació que demanin la sol·licitud d'asil, per obtenir permís provisional de residència i treball i iniciar un recorregut al mercat laboral formal, però entregant, d'igual manera, els diners aconseguits a la xarxa d'explotació en retribució d'un "deute".

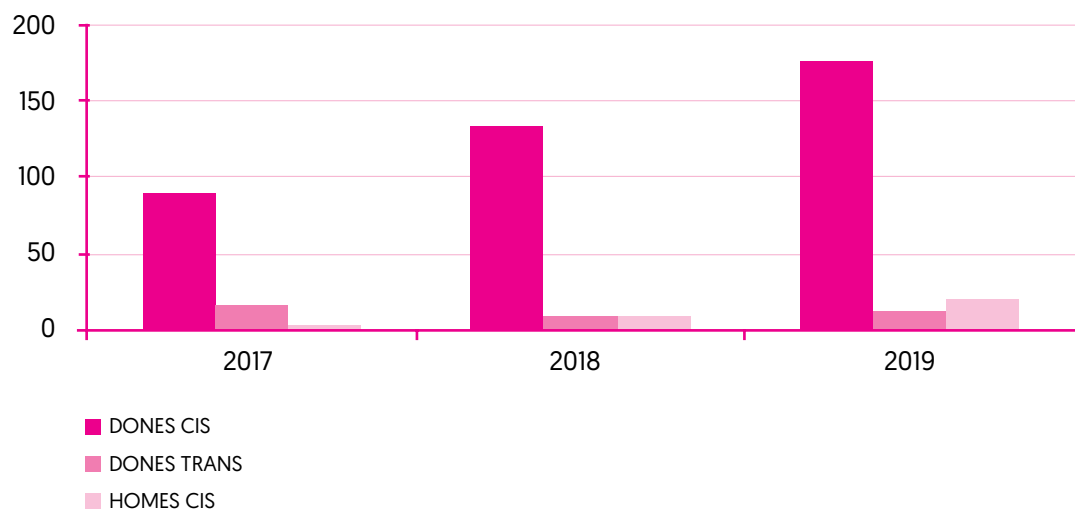
Per tant, valorem que el TEH té com a finalitat principal l'explotació econòmica de les persones, independentment de la finalitat de l'explotació amb què s'aconsegueixi.

Es considera significatiu l'augment d'obertura d'expedients de persones de nacionalitat xinesa. Si el 2017 eren 6 persones, el 2018 n'eren 10 i el 2019, 40, la qual cosa representa un increment del 300%. En aquests casos, s'observen indicis suficients i compatibles amb una situació de VTEH, en contextos de prostitució forçada, majoritàriament. Però, com s'ha indicat anteriorment, la vinculació al nostre servei ha estat molt difícil, per la barrera cultural i idiomàtica en primer terme, i per la por, les pressions i els deutes contrets per les VTEH en segon lloc, fet que no ha permès la seva adherència al servei, tot i comptar amb mitjans de mediació i interpretació especialitzats.

De la tasca realitzada durant aquests dos darrers anys també destaquem com el modus operandi més extens en les màfies que exploten persones provinents de països de l'Est és el mètode anomenat del "lover boy", en que la víctima és captada per un home a través de l'ideari de l'amor romàntic. Aquesta modalitat d'explotació té moltíssimes similituds amb els processos de violència de parella i implica, per a la víctima, l'existència d'un vincle emocional que dificulta, encara més, la identificació de la violència viscuda i la desvinculació de l'explotador, encara més si hi ha presència de fills/es a càrrec, que s'usen com a mètode de coerció cap a la VTEH.

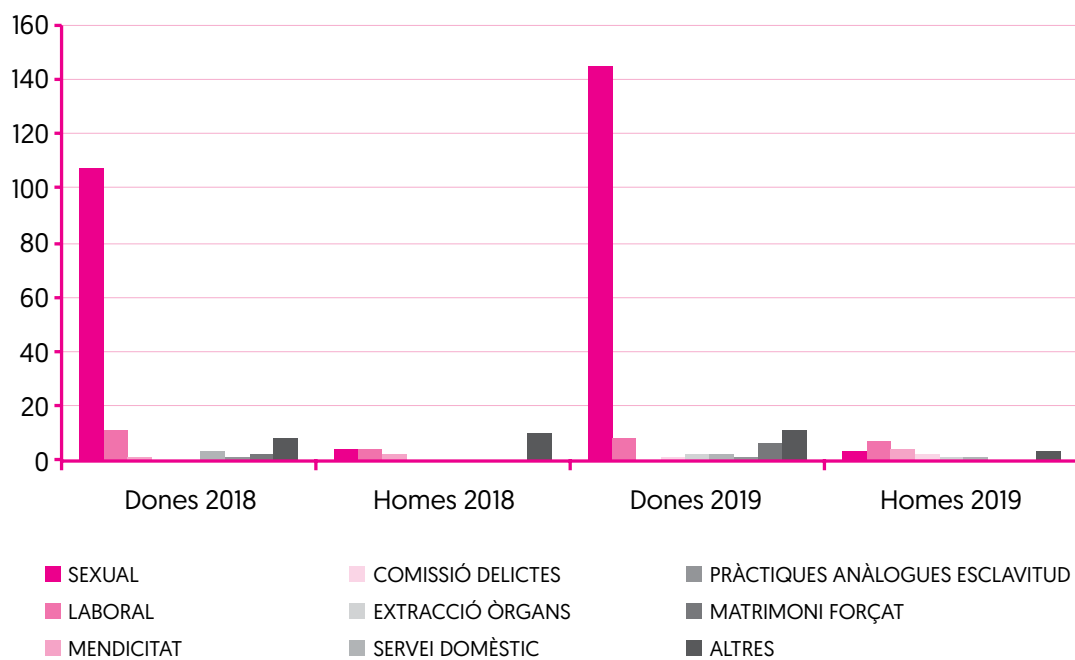
Per últim, cal descriure que s'ha donat un increment de dones cis i trans d'origen llatinoamericà que han arribat al nostre servei, que, en la majoria de casos, fugint de situacions de violència estructural al país d'origen, busquen vies de migració a Espanya, sense ser coneixedores de les condicions d'explotació i de vulneració de drets humans en què es trobaran un cop arribin a Barcelona.

Es fa evident, per tant, que hi ha una important disparitat de maneres de procedir de les xarxes d'explotació. Aquesta disparitat de xarxes i de *modus operandi* es tradueix en un increment de perfils i nacionalitats atesos al servei i requereix una alta flexibilitat i adaptació de la nostra intervenció. D'altra banda, això ha afavorit l'arribada a la UTEH de nous perfils de VTEH d'altres finalitats d'explotació, no només la sexual.

Destacar, segons gènere, tipologia d'explotació i any d'intervenció:

Tal com s'ha comentat anteriorment, pot ser que una VTEH hagi estat explotada per diverses finalitats a l'hora, com per exemple: sexual i mendicitat, sexual i comissió de delictes, laboral i servitud domèstica o sexual i matrimoni forçat. La finalitat predominant en dones és la sexual i en homes, laboral i mendicitat, tot i que també es dona l'explotació sexual. Durant el 2019 s'han atès també persones explotades amb finalitat d'extracció d'òrgans.

NACIONALITAT				
	2017	2018	2019	% 2019*
Albània	4	1	2	0,96%
Argentina	0	1	1	0,48%
Bangladesh	0	0	1	0,48%
Brasil	6	1	2	0,96%
Bulgària	1	3	1	0,48%
Canadà	0	0	1	0,48%
Colòmbia	3	4	9	4,31%
Corea	0	1	1	0,48%
Costa D'ivori	0	2	5	2,39%
Cuba	0	3	1	0,48%
Eritrea	0	1	0	0,00%
Espanya	0	1	2	0,96%
Etiopia	0	2	0	0,00%
Filipines	1	1	1	0,48%
Georgia	1	1	1	0,48%
Ghana	0	0	1	0,48%
Guinea Conakri	0	0	1	0,48%
Guinea Equatorial	1	0	1	0,48%
Hondures	1	3	5	2,39%
Mali	1	1	1	0,48%
Marroc	2	3	0	0,00%
Mèxic	0	0	1	0,48%
Moldàvia	1	1	1	0,48%
Nigèria	51	65	69	33,01%
Pakistan	0	1	6	2,87%
Paraguai	5	3	1	0,48%
Perú	0	2	1	0,48%

* Calculat sobre les unitats familiars ateses el 2019 [210].

NACIONALITAT				
	2017	2018	2019	% 2019*
República Dominicana	1	1	1	0,48%
Rumania	5	11	17	8,13%
Sèrbia	0	1	2	0,96%
Sud-Àfrica	0	1	0	0,00%
Suècia	0	1	1	0,48%
Ucraïna	2	0	4	1,91%
Uganda	1	1	1	0,48%
Uruguai	1	1	1	0,48%
Veneçuela	15	21	20	9,57%
Vietnam	0	4	7	3,35%
Xina	6	10	40	19,14%
Total	109	153	210	100%

* Calculat sobre les unitats familiars ateses el 2019 (210).

La UTEH ha continuat comptant amb els serveis de mediació cultural i interpretació, sense els quals seria impossible desenvolupar la tasca encomanada.

Fills i filles a càrrec

La majoria de les unitats familiars ateses no tenen fills a càrrec a Barcelona (el 83,8% el 2019). Tot i això, quan hi ha càrregues familiars, implica una complexitat afegida a l'acostament cap a la VTEH i l'oferiment d'una atenció que ha de tenir en compte, sempre i alhora, l'interès superior de l'infant.

FILLS/ES A CÀRREC				
	2017	2018	2019	% 2019*
Sense fills/es	55	127	176	83,80%
Un fill/a	17	22	28	13,40%
2 fills/es	0	3	5	2,39%
3 fills/es	1	0	0	0,00%
Embarassada	3	0	1	0,48%
DGAIA	3	0	0	0,00%
NS/NC	30	1	0	0,00%
Total	109	153	210	

* Calculat sobre les unitats familiars ateses el 2019 (210).

Fills i filles al país d'origen

En molts casos, les persones ateses tenen càrregues familiars al país d'origen. Acostuma a ser un motor per iniciar un procés migratori que finalment acaba en una situació de tràfic d'éssers humans. Les dones suporten el pes de mantenir la família al país d'origen i és en la família que recauen tot sovint les majors amenaces per part de les xarxes d'explotació.

El fet que els fills i filles menors de les dones víctimes es trobin als països d'origen, a càrrec de familiars o d'integrants de la xarxa de tràfic, genera diferents dificultats a l'hora de protegir tant la víctima com els seus fills i filles, i, per tant, és un factor que n'obstaculitza greument la recuperació.

Cal afegir que a la UTEH ja s'han atès casos de fills/es traficades de persones VTEH que són ateses al servei. Aquest retràfic és habitual en zones com Nigèria o els països de l'Est, en què encara manquen mitjans interns per reduir la victimització, especialment de les dones, i en què segones i terceres generacions d'una mateixa família es veuen abocades a ser igualment captades i traficades per les xarxes de tràfic d'éssers humans.

FILLS/ES AL PAÍS D'ORIGEN				
	2017	2018	2019	% 2019*
Sense fills/es	45	145	198	94,74%
Un fill/a	10	6	8	3,83%
2 fills/es	4	1	3	1,44%
3 fills/es	2	0	0	0,00%
4 fills/es	2	0	0	0,00%
5 fills/es	1	1	1	0,48%
NS/NC	45	0	0	0,00%
Total	109	153	210	

* Calculat sobre les unitats familiars ateses el 2019 [210].

Situació administrativa i jurídica

En relació amb les diferents situacions legals de les persones víctimes de tràfic, es pot diferenciar les persones amb una situació jurídica administrativa regular o irregular; es manté la tendència que la majoria de les VTEH es troben sense documentació de residència o estància legal a Espanya (66,66%).

En un alt percentatge, aquestes persones també tenen pendents procediments sancionadors d'expulsió per estància irregular.

SITUACIÓ ADMINISTRATIVA				
	2017	2018	2019	% 2019*
Espanyola	0	1	2	0,96%
Irregular	84	97	140	66,66%
Regular	15	52	67	31,90%
Visat de turista	3	3	1	0,48%
NS/NC	7	0	0	0%
Total	109	153	210	

* Calculat sobre les unitats familiars ateses el 2019 (210).

05

Atenció i recuperació

Les dades relatives al procés d'atenció i recuperació es concreten en el seguit d'actuacions que han dut a terme els diversos perfils professionals de la UTEH. Cal tenir en compte que el registre d'actuacions s'ha anat veient afectat al llarg dels anys a causa de la inestabilitat dels perfils professionals adscrits al servei.

5.1. Unitats familiars ateses

L'any 2018 s'han atès **153 unitats familiars**,⁶ i **210 el 2019**. La finalitat de l'explotació sexual continua sent la més estesa. Tot i això, en alguns casos s'ha detectat la presència de diverses formes d'explotació a la vegada (explotació sexual i mendicitat, per exemple), la qual cosa situa encara més a les VTEH en una situació d'exclusió social i de risc.

UNITATS FAMILIARS		2017	2018	2019	% 2019*
Expedients	Total d'unitats familiars ateses al llarg de l'any	109	153	210	
	Altes durant el període	109	76	114	54,28%
	Baixes durant el període	31	55	19	9,04%

* Calculat sobre les unitats familiars ateses el 2019 [210].

Tot i les dificultats en la gestió del servei, s'ha mantingut la **tendència a l'alça** de l'obertura d'expedients a la UTEH. Això respon fet que més professionals de Barcelona coneixen l'existència de la UTEH, a les formacions personalitzades que s'han dut a terme i a la tasca de coordinació i treball conjunt que realitza la UTEH amb la resta de professionals. S'ha rebut un increment en consultes sobre casos concrets, davant dels quals la UTEH realitza una intervenció indirecta (assessorament) i, quan escau, s'estableixen les vies per facilitar a la potencial VTEH l'atenció integral adient.

Pel que fa a la tipologia de finalitats d'explotació, la UTEH ha atès VTEH de totes les tipologies d'explotació tipificades a la legislació actual. Destaca l'increment de VTEH ateses que han patit explotació laboral (15 el 2018 i 16 el 2019), així com les víctimes explotades per mendicar. En els últims mesos s'observa com podria ser una nova modalitat d'explotació en el cas de dones de l'Àfrica subsahariana (4 unitats familiars ateses el 2018 i 6 el 2019).

A 31 de desembre de 2019 no s'havien actualitzat els expedients que havien cursat baixa definitiva al servei. Les dades seran actualitzades durant el decurs del 2020.

6 Es comptabilitzen "unitats familiars" per unificar les dades amb la resta de serveis de la direcció. Habitualment, la UTEH atén persones soles, tot i que cada cop més es fan intervencions holístiques amb el nucli familiar de la víctima.

5.2. Intervencions

INTERVENCIONS				
	2017	2018	2019	% 2019*
Unitats familiars amb intervenció directa	61	72	115	54,76%
Unitats familiars amb intervenció indirecta	48	81	95	45,23%
Total d'unitats familiars	109	153	210	100%

* Calculat sobre les unitats familiars ateses el 2019 [210].

És important destacar que no tots els casos oberts al servei acaben en una intervenció directa per part de la UTEH. Un dels motius pot ser la manca d'observació, en el moment de l'assessorament del cas, dels indicis raonables suficients per considerar que la persona és una potencial VTEH. En altres ocasions, el cas es troba en una fase incipient, i la necessitat d'orientació la tenen els i les professionals, amb la finalitat de millorar el seu coneixement sobre el TEH, sobre les VTEH i així poder fer abordatges més aproximats i realistes a la situació de les potencials VTEH i incrementar la seva capacitat de detecció. En ocasions, tot i detectar indicis suficients per considerar l'existència d'una situació de TEH, la potencial VTEH no es troba encara en el moment de poder vincular-se a un servei especialitzat i abordar un treball en vies de la seva recuperació.

Així doncs, la UTEH ha invertit el 2018 el 47,05%, i el 2019 el 54,76% de la seva intervenció a fer **atencions indirectes** amb els i les professionals i sense tenir contacte amb les VTEH, amb el principal objectiu de millorar la detecció general i especialitzada i afavorir, amb el temps, els processos de vinculació i confiança de les potencials VTEH amb el nostre servei.

D'altra banda, les intervencions directes (amb contacte amb la potencial VTEH) també han vist incrementat el seu percentatge, ja que sovint és necessari realitzar actuacions complementàries amb les VTEH a banda de les que ja fan les professionals referents, per promoure la confiança i facilitar informació especialitzada a la persona sobre els seus drets.

5.3. Actuacions professionals

ACTUACIONS				
	2017	2018	2019	% 2019*
Entrevistes d'acollida	34	93	68	3,67%
Entrevistes de seguiment	91	214	317	17,11%
Acompanyaments	80	128	104	5,61%
Gestions	691	262	335	10,10%
Informes	35	40	20	1,08%
Derivacions	88	17	22	1,19%
Coordinacions externes	987	601	688	37,14%
Coordinacions internes	-	277	298	16,01%
Total	2.006	1.632	1.852	100%

* Calculat sobre el total d'actuacions desenvolupades el 2019.

El 2018 i 2019 s'ha donat un increment (del 173,53% i del 100% respectivament amb relació al 2017) **d'entrevistes d'acollida** al servei. L'entrevista d'acollida té lloc sempre en l'àmbit social i en l'àmbit jurídic i, quan és necessari, també es fa una primera exploració psicològica per avaluar l'impacte psicològic del TEH en la potencial VTEH. L'entrevista d'acollida permet la presentació de la tasca que es realitza a la UTEH, l'acomodació de la VTEH al servei i l'actuació davant situacions que requereixen una actuació imminent.

El fet que la UTEH ja tingui un recorregut més llarg en el temps també ha facilitat que s'hagi pogut treballar en el **seguiment** dels casos acollits al servei a partir de la seva obertura. Les entrevistes anomenades *de seguiment* s'han incrementat un 135,16% el 2018, respecte del 2017, i un 48,13% el 2019, respecte del 2018. L'aplicació de la metodologia que mica en mica es va elaborant en el marc del servei ens indica que els processos de recuperació són d'una complexitat elevadíssima. El nombre d'entrevistes de seguiment posa de relleu la intensitat que requereix el seguiment de les situacions de les VTEH en els àmbits d'intervenció social, jurídica i psicològica, així com el treball en qualitat i a llarg termini que cal oferir per garantir l'acompanyament en processos de recuperació de VTEH.

El servei també ha de realitzar un nombre important **d'acompanyaments**. Les persones ateses desconeixen en molts casos l'idioma del país d'acollida, no han tingut accés a una plena autonomia, se'ls ha de garantir en tot moment la protecció i requereixen suport per poder accedir a la informació i atenció de la xarxa de recursos de la ciutat. Els acompanyaments faciliten la vinculació de les persones ateses als serveis essencials i específics i la confiança entre els/les diferents professionals de la xarxa de suport formal. L'objectiu és promoure l'autonomia i prevenir les situacions de victimització secundària, duent a terme un treball en qualitat. El 2018 la UTEH va incrementar els acompanyaments en un 60%, i el 2019 el nombre s'ha mantingut estable.

El Servei Jurídic de la UTEH ha treballat per la restitució dels drets vulnerats en les VTEH.

Un dels principals drets que s'han intentat garantir és la regularització administrativa al país d'acollida quan la VTEH vol iniciar o continuar un procés de residència a Espanya. Sense aquesta condició, és gairebé inviable poder accedir a altres drets, com ara el de treballar. Per això, el SJUTEH inverteix una gran part de la seva tasca en la recerca, l'elaboració i la tramitació de qualsevol via que afavoreixi l'assoliment d'aquest dret.

Especialment rellevant és la tasca que cal dur a terme per afavorir processos d'identificació com a víctima, segons el que marca la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya [art. 59 bis], en què queda definit que les autoritats competents han d'adoptar les mesures necessàries per la identificació de les víctimes de TEH segons el que preveu l'art. 10 del Conveni d'Europa sobre la lluita contra el TEH, de 16 de maig de 2005.

Els processos d'identificació formal reflectits en aquest informe, tant dels anys 2018 com 2019, han estat iniciats a petició de la UTEH, que ha facilitat la informació i assessorament a la víctima i ha iniciat el procediment administratiu amb el cos policial competent. Són processos de treball d'una alta complexitat, no tan sols per assessorar la víctima en la clarificació del seu relat i en la identificació d'episodis d'exploació, sinó per la importància de la coordinació amb el cos policial competent i el seguiment en la garantia de l'aplicació dels protocols existents.

Un cop la VTEH ha estat identificada, la UTEH ha promocionat un total de 10 autoritzacions de residència per situació personal entre els anys 2018 i 2019, totes concedides amb èxit gràcies a la realització de sol·licituds informades i documentades jurídicament. També s'han concedit un total de 12 autoritzacions de residència per col·laboració amb FCS.

Totes aquestes autoritzacions s'han de renovar, en un inici, anualment, la qual cosa també implica que cal realitzar un seguiment actiu de cada procediment iniciat (8 renovacions el 2018 i 13 el 2019).

La UTEH ha acompanyat 12 procediments de sol·licitud de protecció internacional en aquest període bianual. Això indica la interconnexió entre el tràfic d'éssers humans i els processos migratoris causats pels desplaçaments forçats, la qual cosa ha fet necessari establir un treball coordinat amb entitats especialitzades en asil (s'ha establert un protocol amb SAIER P.I - ACCEM i un conveni de col·laboració amb CCAR - Comissió Catalana d'Ajuda a Refugiats). És necessari identificar correctament les víctimes de tràfic que no poden retornar als seus països d'origen en condicions de seguretat, i cal derivar-les al procediment de protecció internacional. Per això cal analitzar les circumstàncies de la persona víctima de tràfic per a destriar si, al seu torn, pot ser mereixedora de protecció internacional.

També ha estat necessari acompanyar en la tramitació de cèdules d'inscripció, quan és inviable que la VTEH pugui accedir a un passaport (1 el 2018 i 3 el 2019) i en la tramitació de passaports (2 el 2019).

Una altra gran preocupació quan s'atenen unitats familiars amb fills a càrrec és aconseguir la documentació també per als i les menors, procediment que s'ha presentat a la UTEH en dos casos nous (1 el 2018 i 1 el 2019), i el 2019 s'ha rebut resposta dels procediments iniciats el 2017 (5 renovacions de fills/es). L'angoixa d'aquesta incertesa en les VTEH fins que no aconseguen la regularització dels seus fills és un altre estressor que se suma a la seva realitat vital.

Cal destacar que no hi ha facilitats per promoure el reagrupament de fills/es de VTEH que hagin estat també traficats.

D'altra banda, el servei ha acompanyat en altres àmbits jurídics, com per exemple:

- > Facilitar l'accés a la justícia gratuïta, quan hi ha altres procediments relacionats amb el dret a l'habitatge, el dret civil i de família, etcètera (1 persona el 2018 i 9 el 2019).

- > Violència de gènere (4 el 2018 i 3 el 2019).
- > Estrangeria [genèric] (1 el 2018 i 1 el 2019).

Un altre àmbit destacat de l'actuació del SJUTEH és la intervenció en processos d'expulsió incoats a VTEH, en contra del que marca la normativa vigent. S'ha intercedit en 4 procediments el 2018 i 6 el 2019. I també en la sol·licitud d'anul·lació dels possibles antecedents penals que la VTEH hagi pogut acumular, a causa de la situació d'explotació (6 casos el 2018 i 6 casos el 2019).

5.5.1. Representació jurídica gratuïta

L'Ajuntament garanteix, a partir del 2011, la representació jurídica gratuïta a víctimes de TEH. Les persones VTEH es troben en una situació d'indefensió social i econòmica que fa que no puguin assumir la despesa que suposa la contractació d'una persona que les pugui assessorar en l'àmbit jurídic de manera especialitzada i, si s'escau, que les representi amb la suficient expertesa en tot el procediment judicial que suposa la denúncia de les xarxes que les controlen. Aquesta actuació es pren d'acord amb l'article 25 de la Convenció de les Nacions Unides contra la delinqüència organitzada transnacional (2000), i amb l'article 6.2.b) del seu protocol per prevenir, reprimir i sancionar el tràfic d'éssers humans, especialment dones i nens, que preveuen que els estats part adoptin mesures apropiades dins les seves possibilitats per prestar assistència i protecció a les víctimes dels delictes compresos a la convenció, en particular en casos d'amenaça de represàlia o intimidació, amb la finalitat que les seves opinions i preocupacions es presentin i examinin en totes les etapes apropiades de les actuacions penals contra el traficant. També d'acord amb l'article 56 del conveni d'Istanbul del 2011, que va entrar en vigor el 2014, del Consell d'Europa, sobre prevenció i lluita contra la violència contra les dones i la violència domèstica.

S'han fet les atencions següents per assessorar o representar VTEH com a acusació particular:

REPRESENTACIÓ JURÍDICA

Dades del servei d'acompanyament i representació jurídica gratuït	2017	2018	2019	%
Total de persones assessorades pel servei de representació jurídica	19	22	32	68,42% [increment 2017-2019]
Unitats familiars diferents ateses	**	21	29	
Total de persones diferents representades com a acusació particular pel servei jurídic de la UTEH	11	12	14	43,75% [sobre el total de persones assessorades el 2019 - 32]
dones	**	9	11	78,57% [sobre el total de persones diferents representades el 2019 - 14]
homes	**	2	2	14,28% [sobre el total de persones diferents representades el 2019 - 14]
dones trans	**	1	1	7,14% [sobre el total de persones diferents representades el 2019 - 14]
Total procediments penals oberts	12	13	19	68,42% [increment 2017 - 2019]
procediments nous any en curs	4	3	8	100% [increment 2017 - 2019]
procediments que provenen d'anys anteriors	8	10	11	57,89% [sobre el total de procediments penals oberts el 2019 - 19]
procediments finalitzats en l'any en curs	1	2	2	10,52% [sobre el total de procediments penals oberts el 2019 - 19]
Total testimonis protegits ¹⁰		14 Sí	21 Sí	65,62% [sobre el total de persones assessorades el 2019 - 32]
		8 No	11 No	34,37% [sobre el total de persones assessorades el 2019 - 32]
Exercici de l'acusació popular per part de l'Ajuntament		0	1	

L'increment de les persones assessorades pel servei de representació jurídica de la UTEH ha incrementat durant el 2018 i el 2019 correlativament a l'increment dels casos atesos a la UTEH.

No totes les persones assessorades pel servei decideixen finalment prendre la decisió de personar-se en un procediment penal com a acusació particular. Els procediments jurídics situen les VTEH com la principal font de prova per condemnar els i les explotadores, la qual cosa implica per a la VTEH una doble victimització i l'assumpció d'un altíssim risc per a ella i per a la seva família, tant a Espanya com a país d'origen.

¹⁰ No tots els testimonis protegits han decidit personar-se com acusació particular en el procediment penal.

L'acusació particular permet que la VTEH estigui informada des de l'inici del procediment, i també permet sol·licitar i aportar qualsevol altra càrrega de prova que ajudi en la instrucció judicial. La personació com a acusació particular que ofereix la UTEH a les víctimes afavoreix a tenir una participació activa en el procés judicial, amb perspectiva de gènere, interculturalitat i respectant sempre la voluntat de la supervivent.

El fet que la condició de testimoni protegit pugui ser revocada en qualsevol moment del procés és un element que vulnera drets fonamentals i pot posar en risc la VTEH, per la facilitat a ser localitzada (ella i els seus familiars) i rebre, de nou, amenaces o agressions. Així mateix, genera una gran desconfiança per part de la VTEH envers el sistema que l'ha de protegir.

5.6. Servei d'assessorament i tractament psicològic especialitzat

El TEH té repercussions greus en la salut de les persones que l'han patit. Les situacions de violència, coacció i explotació que han viscut tenen com a conseqüència trastorns i danys sobre la salut física i mental. Els trastorns psicològics i psiquiàtrics són la principal comorbiditat en el col·lectiu de les VTEH.

La UTEH ha ofert, a banda d'informació, orientació i atenció psicològica, tractament psicològic especialitzat a les persones ateses. Aquest tractament se centra en el treball, mitjançant diverses tècniques psicològiques, de l'elaboració de les violències viscudes i la superació del trauma complex.

Cal tenir en compte que els processos de recuperació de les persones ateses són de llarg recorregut. Els números reflecteixen un increment tant en l'atenció dels casos en l'àmbit psicològic com en la derivació a serveis especialitzats de psiquiatria. Això es deu a l'increment en el nombre de casos, però també per la pronunciada simptomatologia associada al trauma complex que genera el TEH en les VTEH, especialment durant les primeres setmanes que la persona surt de la situació d'explotació, que requereix una contenció i atenció especials.

Els casos que han passat a tractament psicològic han augmentat a mida que la UTEH s'ha anat consolidant (increment del 22,22% entre el 2017 i el 2019), així com l'accés als serveis especialitzats en psiquiatria transcultural (88,89%).

INTERVENCIÓ PSICOLÒGICA ESPECIALITZADA				
	2017	2018	2019	% 2019*
Total de persones en tractament psicològic	17	27	33	15,71%
Derivacions al Servei de Psiquiatria Transcultural de la Vall d'Hebron	7	9	17	8,09%

* Calculat sobre el total d'unitats familiars ateses el 2019.

5.7. Dispositiu municipal d'acollida a les violències masclistes

El **dispositiu d'acollida a les violències masclistes de l'Ajuntament de Barcelona** ha incrementat la seva dotació durant el 2019 per donar cabuda a les víctimes del TEH, per poder respondre a la diversitat de perfils atesos a la UTEH (no només dones, sinó també homes i unitats familiars), que requereixen unes mesures de seguretat molt elevades i, en els primers moments, de mesures de protecció urgents i eficaces.

En molts casos l'acollida és necessària i urgent en la primera fase d'atenció, just quan la persona accedeix en primera instància a desvincular-se de la xarxa d'explotació, com a primer pas per poder oferir una estabilitat i un espai de descans, que permeti l'exploració de la situació.

Per aquest motiu, amb pressupost municipal, el 2019 s'han creat:

- > Un nou equipament especialitzat (pis d'urgències), conjuntament amb el Consorci de Serveis Socials (CSSB), per a l'atenció urgent d'aquesta tipologia de casos.
- > Tres equipaments nous que se sumen als tres ja existents i que formen part del parc de pisos pel foment de l'autonomia¹¹ de les persones VTEH, establert conjuntament amb el CSSB.

Un d'aquests tres equipaments per al foment de l'autonomia està destinat prioritàriament a l'acolliment d'homes VTEH, una altra novetat incorporada el 2019, que comporta una millora en l'atenció a homes VTEH a Barcelona, pels quals no existeixen d'altres recursos específics a Catalunya, ni en l'àmbit públic ni en el privat. I els altres dos estan enfocats a l'acolliment d'unitats familiars o persones en un estat de "mitjana autonomia" (perquè tenen fills/es a càrrec o perquè presenten una situació personal específica), la qual cosa representa un acompanyament educatiu més intensiu, en un entorn pensat per facilitar els processos de recuperació de manera més individualitzada.

¹¹ Etapa d'autonomia: aquella en què la persona atesa es troba en una fase final del seu procés de recuperació, previ a l'assoliment definitiu de la plena independència.

ACOLLIMENTS					
		2017	2018	2019	%2017-2019
Total de persones allotjades en pensions i hotels	Total d'unitats familiars allotjades	18	26	25	38,89%
	Total de persones diferents allotjades	23	28	28	21,74%
	Total de dones diferents allotjades	14	21	14	0%
	Total de dones trans diferents allotjades	1	1	0	-25%
	Total d'homes diferents allotjats	3	4	9	200%
	Total d'infants/adolescents allotjats/des	4	2	5	25%
	Total altres familiars de la persona allotjats	1	0	0	-25%
Estades en pensions i hotels	Total dies d'estada en pensions /hotels		1.320	1.288	-2,42%
	Mitjana de dies en recurs pensió /hotel per persona		47,14%	46,0%	
Total de persones acollides en recurs especialitzat - Pis d'urgències¹	Total d'unitats familiars acollides		**	***	8
	Total de persones diferents acollides		**	***	10
	Total de dones diferents acollides		**	***	5
	Total d'homes diferents acollits		**	***	4
	Total de fills/filles d'acollits/ides		**	***	1
Estades en recurs d'acollida especialitzat - Pis d'urgències	Total de dies d'estada en recurs d'acollida		**	***	246
	Mitjana de dies en recurs d'acollida per persona		**	***	24,6

¹ Pis d'urgències obert al maig de 2019.

		2018	%2018-2019	2019
	Total d'unitats familiars acollides	4	125,00%	9
Total persones acollides en recurs especialitzat - Pis d'autonomia²	Total de persones diferents acollides	6	166,67%	16
	Total de dones diferents acollides	4	100,00%	8
	Total d'homes diferents acollits	0		2
	Total de fills/filles d'acollits/ides	2	200,00%	6
Estades en recurs d'acollida especialitzat - Pis d'autonomia	Total de dies d'estada en recurs d'acollida	2.082	103,46%	4.236
	Mitjana de dies en recurs d'acollida per persona	347	-23,70%	264,8

² Al llarg de 2019 s'han obert 3 pisos nous (total 6).

La gestió dels 4 equipaments està delegada a l'entitat SICAR.cat, que pertany a la congregació Adoratrices Esclavas del Santísimo Sacramento y de la Caridad de la província d'Aragó.

5.7.1. Recurs especialitzat d'acollida per a dones VTEH

L'Ajuntament manté la contractació de 3 places d'emergències del projecte SICAR.cat, que pertany a la congregació Adoratrices Esclavas del Santísimo Sacramento y de la Caridad de la província d'Aragó. És un recurs d'acolliment d'alta exigència per a dones víctimes de TEH que proporciona atenció les 24 hores del dia els 365 dies de l'any (366 els anys de traspàs) a través d'un equip multidisciplinari integrat per diversos professionals especialitzats. Aquest equipament garanteix els recursos suficients perquè la VTEH pugui iniciar un procés de recuperació tenint garantides les necessitats bàsiques i de seguretat.

Durant el 2019, per mitjà del projecte es va acollir un total de 22 dones i es va mantenir una mitjana d'ocupació del 81,92%. 13 dones i 1 unitat familiar van ser ateses al dispositiu d'acollida per violència masclista abans d'accedir a recurs especialitzat.

El 31% de les dones acollides provenen del continent americà (Colòmbia, Veneçuela, el Paraguai i l'Argentina). La resta provenen tant de l'Àfrica subsahariana com de l'Àsia, en el 26% respectivament. El 39% de les dones ateses es trobaven en situació irregular. La majoria de derivacions han estat procedents de serveis públics (cossos policials i UTEH), així com de la mateixa entitat. Es va sol·licitar el retorn voluntari per a 3 de les dones i 7 d'elles van continuar el seu procés personal a la fase de permanències del programa. Dues dones van ser derivades a un altre recurs especialitzat per motius de seguretat.

RECURS ESPECIALITZAT D'ACOLLIDA		2017	2018	2019	%2017-2019
Total de persones acollides en recurs especialitzat emergències per a dones i fills/es VTEH	Total de dones diferents acollides	20	26	22	10%
	Total de persones diferents acollides		27	23	
	Total de fills/filles d'acollits/ides		1	1	
Estades en recurs d'acollida especialitzat dones i fills/es VTHE	Total de dies d'estada en recurs d'acollida	598	1.011	1.081	80,77%
	Mitjana de dies en recurs d'acollida per persona	35,18%	40,04%	43,96%	24,96%

5.8. Recuperació, empoderament i inserció sociolaboral de dones VTEH-FES

El 2018-2019 s'ha realitzat una nova edició del Projecte **RAI —Projecte d'intervenció per a la recuperació, l'empoderament i la inserció sociolaboral de dones víctimes del TEH-FES—** que es duu a terme de forma conjunta per SURT, Fundació de Dones, Fundació Privada i SICAR.cat.

El RAI té l'objectiu de treballar tot un seguit d'habilitats i competències que permetin a les dones VTEH-FES recuperar-se, conèixer millor el seu entorn, orientar-se cap a una professió i apropar-se al mercat de treball. És la cinquena edició d'aquest projecte bianual, edició que es va iniciar el gener de 2018.

El projecte proveeix d'un temps i espai perquè les participants puguin iniciar un procés de recuperació que segurament i, en molts casos, serà per la resta de la seves vides. La participació al RAI procura eines a les dones per poder refer-se de les experiències traumàtiques viscudes, conèixer el país d'acollida des d'una altra vessant que la que han conegut [explotació] i poder ubicar-se en aquesta nova etapa de les seves vides de manera lliure i segura.

Un total de 27 dones han participat en la selecció al programa, 7 de les quals provenien de Nigèria i la resta d'altres països de l'Àfrica subsahariana, Amèrica Llatina i països de l'Est. El 100% de les persones ateses han pogut aconseguir permís de residència i treball al llarg del programa, fet que afavoreix que puguin dissenyar un itinerari d'accions per acostar-se a l'objectiu de la inserció laboral.

Els objectius del programa s'han acomplert, un 89% de les dones han iniciat un procés terapèutic i han tingut accés a diverses formacions.

Cal destacar que 11 dones han pogut incorporar-se al mercat laboral formal, però que les condicions en què ho fan continuen sent d'una extrema precarietat (contractacions temporals en sectors precaritzats i feminitzats). Un altre dels factors que ha agreujat les dificultats per poder realitzar processos de recuperació ha estat la manca d'accés a l'habitatge autònom.

06

Estàndards de qualitat

6.1. Estàndards transversals

En el marc de la Taula Interinstitucional contra el Tràfic d'Éssers Humans, destaquem:

> Subcomissió de Menors

2017. En el marc de la Taula Interinstitucional contra el TEH, es va acordar crear una subcomissió per abordar la situació dels i les menors víctimes de TEH a la ciutat, les víctimes més invisibles. El mes de març de 2017 va tenir lloc la primera reunió de la Subcomissió i es va encarregar la redacció d'un informe diagnòstic de la situació gràcies al testimoni dels diferents agents especialitzats en el tema.

2018. El mes de maig de 2018 es va presentar l'informe diagnòstic encarregat sobre la situació dels menors VTEH a Barcelona. En aquest informe es recullen diverses propostes d'actuació que es van posar en comú en el marc de la subcomissió: disposar d'un observatori que reculli les dades sobre la situació del TEH a la ciutat; identificar altres experiències d'abordatge del TEH en menors d'edat; incrementar la sensibilització i la formació i treballar a partir de casos pràctics per establir protocols i metodologia d'intervenció.

> Treball de consens per a la definició d'una eina d'indicadors de detecció de VTEH-FES

2017. Durant el 2017 s'han dut a terme tres reunions en els mesos de juliol, setembre i octubre, amb la participació de multitud d'agents especialitzats directament en la detecció, identificació i atenció a VTEH-FES. En el marc d'aquest treball de consens s'ha dissenyat una eina que permetrà als i les professionals detectar millor les situacions de TEH-FES.

2018. Durant el 2018 s'ha elaborat una proposta d'eina, ja definitiva, en la qual s'inclouen 30 indicadors de detecció, junt amb elements d'establiment de barems que permeten estipular-ne la rellevància per establir indicis raonables de trobar-nos davant d'una situació de TEH.

2019. Durant el 2019, s'ha fet un pilotatge de l'eina amb un grup mostra de diferents professionals i serveis. Un cop realitzat aquest testeig, s'han dut a terme les diferents proves i tècniques estadístiques per a la comprovació de la idoneïtat de l'eina: prova de contrast, fiabilitat amb una prova de concordança d'interavaluadors i revisió de la criticitat a partir de l'anàlisi de la capacitat discriminant. Aquesta anàlisi estadística permetrà determinar la viabilitat i la practicitat de l'eina configurada en el marc de la Taula Interinstitucional per a la detecció de víctimes del tràfic d'éssers humans.

Formacions especialitzades en matèria de TEH

2017. La UTEH ha organitzat diverses formacions al llarg del 2017. Hi han accedit un total de 104 professionals de les diverses entitats, serveis i institucions especialitzades en la detecció i abordatge del TEH:

- A** Impacte psicològic en les VTEH-FES
- B** Creences tradicionals africanes i tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual
- C** Comunitat xinesa, gènere i prostitució
- D** Geopolítica de la prostitució nigeriana

La UTEH, a més, ha fet tres tallers de formació sobre detecció a professionals dels serveis municipals: SAIER (Servei d'Atenció a Immigrants, Emigrants i Refugiats), CUESB i SARA.

2018. La UTEH ha ofert un total de vuit formacions especialitzades durant el 2018 a cossos policials, entitats del tercer sector i serveis municipals sobre la tasca de la UTEH i els elements per a la detecció i atenció de víctimes.

2019. La UTEH ha ofert un total de 4 formacions especialitzades durant el 2019 a cossos policials, entitats del tercer sector, serveis municipals i professionals de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència sobre la tasca de la UTEH i els elements per a la detecció i atenció de víctimes.

Participació en jornades

2017. La UTEH ha participat com a servei especialitzat en TEH en:

- > “La prevenció en el tràfic d'éssers humans” Creu Roja.
- > *Round Table Danube Cities Against Human Trafficking: “Preventing & Combatting Human Trafficking and Exploitation at the Local Level”. EU Strategy for the Danube Region EUSDR, Priority Area 10: “Institutional Capacity Building and Cooperation”.*
- > “Seguretat, democràcia i ciutats. Coproduir les polítiques de seguretat urbana”. “Ciutats i crim organitzat” (EFUS).
- > Jornada Internacional “El tràfic d'éssers humans: l'impacte psicològic en les supervivents”. *PHIT - Psychological Health Impact of Trafficking in Human Beings for Sexual Exploitation on Female Victims Universitat de Barcelona.*

2018. La UTEH ha participat en diverses jornades nacionals i internacionals. Destaca especialment la participació en el *Live-imulation Training Course* organitzat per l'OSCE (*Organization for Security and Co-operation in Europe*) a Itàlia, i en la taula rodona organitzada pel *Danube Cities against Human Trafficking*, amb el títol “*Strengthening the role of municipalities and cities in preventing & combating human trafficking & exploitation*” a Eslovènia. A més, ha format part del Projecte Europeu PHIT “*Psychological Health Impact of Trafficking in Human Beings*”, en l'elaboració d'un estudi sobre l'impacte psicològic en les VTEH-FES mitjançant grups de treball, facilitant accés a VTEH i formant part de la jornada de presentació de resultats.

Destaca especialment la jornada especialitzada en matèria de TEH. El 3 d'octubre de 2018, la UTEH va organitzar la jornada de treball interna “**El procediment penal davant el delictes de tràfic d'éssers humans**”, en la qual van participar 14 ponents i van assistir 94 professionals especialitzats en l'abordatge del TEH. Les principals conclusions es van centrar en la necessitat de millorar la formació, la coordinació entre agents i a evitar que la víctima se situï en el centre del procediment penal com a única prova de càrrec davant l'enjudiciament d'aquest delictes.

2019. S'ha participat en diverses jornades nacionals i internacionals. Destaca especialment la participació per segon any consecutiu en el *Live-Simulation Training Course* organitzat per l'OSCE (*Organization for Security and Co-operation in Europe*) a Itàlia, la formació desenvolupada a 60 professionals andorrans sobre el TEH, en què es van facilitar eines i estratègies sobre el fenomen del TEH i la seva detecció i la participació en les conclusions del projecte Justice & Last gràcies a l'entitat SICAR.cat.

Disseny i elaboració de protocols de coordinació

2017. Protocol de coordinació amb el Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB). Al llarg del 2017 s'ha treballat en l'elaboració d'un nou protocol que reculli la interacció entre el CUESB i la UTEH, en la detecció i l'atenció a les víctimes d'urgència a víctimes del delictes de TEH, sigui quina sigui la seva finalitat.

2018. Disseny i redacció d'un decret d'alcaldia per a la futura aprovació de les mesures de coordinació entre els diferents serveis municipals davant situacions de tràfic d'éssers humans i els seus protocols d'aplicació.

2019. Aprovació del Decret d'Alcaldia S1/D/2019-506, de 27 de febrer, d'aprovació del Protocol de mesures de coordinació entre els diferents serveis municipals davant de situacions de tràfic d'éssers humans.

6.2. Altres elements per destacar

Anualment la UTEH col·labora en la redacció de **l'Informe sobre el tràfic d'éssers humans que emet el Departament d'Estat dels Estats Units**, en què es reflecteix l'estat de la qüestió a escala mundial. El servei ha estat referenciat com una bona pràctica d'una administració pública davant l'abordatge del TEH.

Durant el 2019 la Direcció de Feminismes i LGTBI, conjuntament amb el Consorci de Serveis Socials, tal com s'ha esmentat anteriorment, **ha augmentat els dispositius especialitzats d'acollida** per víctimes de TEH a Barcelona. Aquests dispositius estan destinats a donar resposta a les situacions d'extrema urgència que es donen a la ciutat davant la detecció d'una VTEH o potencial VTEH, així com a donar cobertura als processos d'autonomia (ja sigui baixa, mitjana o alta autonomia) d'aquelles VTEH que han pogut iniciar un procés de recuperació. Actualment el dispositiu municipal compta amb un total de 8 equipaments.

07

Conclusions

Podem concloure que durant aquest dos anys hem consolidat l'atenció a les víctimes de TEH a Barcelona ampliant els serveis d'acollida, fomentant la formació especialitzada en matèria de TEH entre els professionals implicats i, gràcies al Decret d'Alcaldia 1/D/2019-506, de 27 de febrer, s'han consolidat les mesures de coordinació entre els diferents serveis municipals davant de les situacions de tràfic d'éssers humans.

7.1. Prevenció

- > És imprescindible l'adaptació constant dels i les professionals especialitzats davant del fenomen i la seva volubilitat, a causa dels canvis constants que fan les xarxes en els seus procediments de captació i d'explotació de les víctimes, per prevenir noves situacions de TEH. Les xarxes d'explotació de persones han començat a diversificar les finalitats d'explotació, especialment amb les dones, afegint a l'explotació sexual altres finalitats com ara la mendicitat o la comissió de delictes.
- > Es dona una alta incidència del fenomen en països de l'Àfrica subsahariana, l'Amèrica Llatina i els països de l'Est, a causa de la situació estructural de desigualtats que presenten aquests països, la manca de sensibilització davant els drets humans i la inexistència de mesures efectives per erradicar el TEH com una pràctica que promet la possibilitat de migrar i d'obtenir altres vies de subsistència.
- > Barcelona és majoritàriament una ciutat de trànsit i destí de les xarxes i les VTEH.

7.2. Detecció

- > La formació específica en TEH capacita els i les professionals en el coneixement del TEH i repercuteix directament en una millor detecció de les VTEH a la nostra ciutat.
- > El reforç i el manteniment de les intervencions indirectes que fa la UTEH amb els serveis i professionals de Barcelona (actuacions d'assessorament i complementació), garanteix la facilitació d'eines per la intervenció precoç en els casos de potencials VTEH, la qual cosa es tradueix en un millor accés de les VTEH al circuit d'atenció i protecció de la nostra ciutat.
- > L'establiment de protocols de coordinació (com és el Decret d'Alcaldia S1/D/2019-506, de 27 de febrer, d'aprovació del Protocol de mesures de coordinació entre els diferents serveis municipals davant de situacions de tràfic d'éssers humans) formalitza l'estructuració dels processos d'intervenció i d'abordatge del TEH.
- > L'augment de la detecció de persones de nacionalitat xinesa que presenten indicis de TEH no s'ha traduït en una vinculació al nostre servei, per la barrera cultural i idiomàtica, en primer terme, i per la por, les pressions i els deutes contrets per les VTEH, en segon lloc, la qual cosa no ha permès la seva adherència al servei, tot i comptar amb mitjans de mediació i interpretació especialitzats.

7.3. Atenció

- > L'increment ascendent del percentatge de les atencions directes amb VTEH que fa la UTEH, es deu a:
 - > La solidesa de l'equip professional d'atenció integral, que ha garantit una atenció completa i ajustada a les necessitats de les VTEH, malgrat els canvis i disfuncions estructurals succeïts en aquest període.
 - > L'increment de la detecció de potencials VTEH per part dels i les professionals que formen part de serveis generalistes.
 - > La coordinació entre els diferents serveis i institucions, única alternativa vàlida per mantenir la comunicació fluida i el continuïtat d'atenció i protecció a les VTEH.
 - > El procés de disseny d'una metodologia d'intervenció especialitzada en l'atenció a VTEH, que té per objectiu garantir una atenció especialitzada i de qualitat.
- > Es continua confirmant l'impacte de gènere del TEH en les dones i les nenes, que representen el 89,99% de les persones ateses al servei.
- > La UTEH ha atès VTEH de totes les tipologies d'explotació i de totes les franges d'edat, pertanyents a més de 30 nacionalitats diferents.
- > El servei centra l'atenció directa en les entrevistes d'acollida i seguiment amb VTEH, així com en els acompanyaments presencials.
- > El manteniment i l'ampliació de la xarxa de contactes de serveis i recursos internacionals pot garantir la continuïtat en la detecció i l'atenció de les VTEH tot i el seu desplaçament per diferents territoris nacionals o internacionals. L'esforç per mantenir la protecció de les VTEH radica, en gran mesura, en la capacitat dels i les professionals per mantenir una coordinació efectiva.
- > L'aplicació de la perspectiva de drets humans, gènere, interseccional i transcultural des de qualsevol perspectiva professional i des de tots els serveis implicats dona respostes a les necessitats de les VTEH i ajuda a mantenir una perspectiva holística sobre cada cas.

7.4. Identificació

- > Hi ha hagut una davallada significativa de les persones ateses per la UTEH i identificades formalment per part dels cossos policials. Tant els anys 2018 com 2019, els procediments d'identificació han estat iniciats a petició de la UTEH, que ha facilitat la informació i assessorament a la víctima i ha instat el procediment administratiu amb el cos policial competent.
- > La UTEH garanteix l'assistència sociojurídica de les VTEH des de l'inici de la seva personació a qualsevol comissaria, cosa que impacta directament en un millor sosteniment emocional dels processos engegats, i que, alhora, implica resultats més positius de cara a la configuració de les denúncies i la construcció de les investigacions policials i judicials.

- > Els informes emesos per la UTEH són un element de peritatge i de prova que s'aporta al procediment policial i/o judicial, amb la finalitat de definir els indicadors objectius compatibles amb una situació de TEH i les conseqüències del tràfic d'éssers humans en les vides de les VTEH i que eviten la victimització secundària de les VTEH en el procés.
- > El servei de representació jurídica es consolida com un servei innovador i imprescindible que treballa per la garantia de drets. La personació com acusació particular de les VTEH de manera gratuïta i especialitzada impacta directament en el manteniment de les VTEH en els processos judicials, cosa que, a més, es tradueix en un augment de les sentències condemnatòries.
- > La identificació formal ha de representar l'accés als drets legítims de les VTEH, com a facilitador dels processos de recuperació i d'autoidentificació de les violències.
- > La intervenció des d'una perspectiva victimocèntrica es tradueix directament en una millor persecució del delictes, així com en processos de recuperació més acompanyats i complets.
- > El sistema d'identificació i protecció ha de ser flexible i adaptable a les casuístiques excepcionals de VTEH que es troben en situacions d'explotació greus. S'han de prioritzar els drets humans i garantir vies inventives i originals que afavoreixin l'accés a drets com abans millor. L'objectiu prioritari és evitar fets irrevocables, tal com va passar amb la defunció d'una usuària el 2019. L'Ajuntament s'ha personat en aquest cas com a acusació popular en el procediment penal engegat.

7.5. Recuperació

- > La complexitat dels processos de recuperació de les VTEH exigeix que la UTEH funcioni per garantir-ne una alta especialització, que ha de dedicar el seu temps i recursos a afavorir la protecció i recuperació integral de les VTEH. S'ha comprovat que aquesta atenció integral no es pot desvirtuar en pro de criteris únicament quantitatius (nombres i ràtios), sinó que cal prioritzar l'atenció personalitzada, intensiva i de qualitat.
- > Hi ha una interconnexió directa entre el tràfic d'éssers humans i els processos migratoris causats pels desplaçaments forçats, fet que obliga a mantenir processos complementaris d'atenció a VTEH i protecció internacional.
- > La precarietat habitacional que es dona a la nostra ciutat impacta directament i negativament en els processos de recuperació i autonomia de les VTEH.
- > El dispositiu d'acollida a les violències masclistes de l'Ajuntament de Barcelona ha incrementat la seva dotació per poder respondre a la diversitat de perfils atesos a la UTEH. És imprescindible millorar els recursos d'atenció als homes VTEH per facilitar-los processos de recuperació adients.
- > Sortir de la situació d'explotació no deixa de formar part d'un procés continu, en què la precarietat i l'exclusió social continuen acompanyant les VTEH malgrat que hagin pogut sortir de la situació d'explotació.
- > Les condicions en les quals les VTEH accedeixen al mercat laboral formal continuen sent d'una precarietat extrema (contractacions temporals en sectors precaritzats i feminitzats).

- > L'acompanyament terapèutic de les VTEH ha anat en augment a mesura que el servei s'ha pogut consolidar. És un servei essencial per afavorir processos de recuperació.
- > Una bona coordinació amb la resta d'agents que intervenen i lluiten contra el TEH facilita els processos de recuperació de les VTEHi evita processos de revictimització.
- > Promoure vies de reagrupació familiar per als fills/es de les VTEH que hagin estat traficats és un suport necessari en els processos de recuperació, tant de la VTEH com de la seva família.

08

Reptes de futur

- A** Consolidar els recursos humans i materials de la UTEH per garantir l'atenció integral a les VTEH detectades o identificades a Barcelona.
- B** Culminar el trasllat a un nou local per disposar d'un espai físic adient, sense el qual és inviable seguir duent a terme les intervencions i atencions directes a VTEH que fa la UTEH, amb confidencialitat i qualitat.
- C** Acabar el disseny de la metodologia específica interna d'intervenció del servei.
- D** Continuar incrementant les mesures de formació i sensibilització, tant a professionals com agents civils de la nostra societat, en el coneixement del TEH, per ampliar la consciència sobre el fenomen i la millora de les intervencions professionals.
- E** Publicar l'eina de detecció de risc de potencials VTEH-FES i establir el pla de formació i aplicació, per garantir-ne el coneixement entre totes i tots els professionals públics i privats, com a mitjà per seguir millorant la detecció especialitzada de potencials VTEH.
- F** Trobar fórmules de cooperació per facilitar eines als països d'origen de les víctimes, per prevenir i evitar el tràfic de persones, especialment el tràfic de les noves generacions (fills/es de víctimes que estan sent ateses a Barcelona i que es troben residint a país d'origen).
- G** Continuar fomentant la confiança, la coordinació i la corresponsabilitat entre les Administracions locals i policials, per establir una perspectiva victimocèntrica on la víctima se situï sempre al centre de qualsevol procés, que afavoreixi, alhora, la persecució del delictes i la comunicació bidireccional.
- H** Reimpulsar els espais de coordinació interinstitucional.
- I** Difondre la necessitat de la planificació i disseny d'un procediment específic d'abordatge del TEH amb fins d'explotació sexual que es dona amb víctimes que pertanyen a la comunitat xinesa i que respongui a les seves característiques úniques.
- J** Treballar per la unificació de criteris en els procediments policials d'identificació de les VTEH sota l'observació d'indicis raonables.
- K** Fomentar les bones pràctiques en l'aplicació de l'article 59 bis per a VTEH extracomunitàries i la garantia de respecte al període de restabliment i reflexió marcat per la llei vigent.
- L** Destacar com l'impacte psicològic del TEH en les VTEH té un pes fonamental en tot el procés d'intervenció i recuperació de les VTEH i establir mecanismes efectius perquè es tingui present en tot el procés social, policial i judicial.
- M** Treballar per la responsabilitat i la diligència deguda de totes les administracions per acompanyar i protegir les VTEH de noves victimitzacions, especialment en l'àmbit institucional.
- N** Continuar ampliant i millorant els recursos i les intervencions especialitzades amb totes les VTEH.